

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 8/2023-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a zo sudcov Jany Laššákovej a Petra Molnára (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavných sťažnostiach sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] zastúpeného advokátom Mgr. Petrom Odehnalom, Vajanského 7, Trnava, a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] zastúpeného advokátom JUDr. Jurajom Gavalcom, Piešťanská 3, Trnava, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Ndt 6/2022 zo 14. júna 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavné sťažnosti **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov

1. Sťažovatelia sa ústavnými sťažnosťami doručenými ústavnému súdu 21. septembra 2022 a 12. októbra 2022 domáhajú vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 8 ods. 2, čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutím všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovatelia ďalej v ústavných sťažnostiach zhodne ústavnému súdu navrhujú, aby označené rozhodnutie všeobecného súdu zrušil a vrátil mu vec na nové konanie, prepustil jedného zo sťažovateľov bezodkladne z väzby a priznal tiež jednému zo sťažovateľov primerané finančné zadost'učinenie a obom sťažovateľom náhradu trov právneho zastúpenia. Uznesením ústavného súdu č. k. PLs. ÚS 50/2022 z 26. októbra 2022 boli ústavné sťažnosti sťažovateľov spojené na spoločné konanie.

2. Z obsahu ústavných sťažností a ich príloh vyplýva, že 19. júna 2019 bola na sťažovateľov podaná na Okresnom súde Trnava (ďalej len „okresný súd“) obžaloba pre trestný čin vraždy. Okresný súd

uznesením z 1. júla 2019 postúpil trestnú vec sťažovateľov Špecializovanému trestnému súdu v Pezinku (ďalej len „špecializovaný trestný súd“), ktorý uznesením z 19. septembra 2019 vyslovil svoju vecnú nepríslušnosť a vec predložil Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na rozhodnutie sporu o príslušnosť. Najvyšší súd uznesením z 9. októbra 2019 (ďalej len „prvé uznesenie o príslušnosti“) rozhodol, že príslušným súdom na vykonanie konania v trestnej veci sťažovateľov je okresný súd. Okresný súd následne pred skončením dokazovania na hlavnom pojednávaní uznesením zo 14. decembra 2021 rozhodol podľa § 280 ods. 1 Trestného poriadku *per analogiam* o postúpení trestnej veci sťažovateľov na prejednanie špecializovanému trestnému súdu s odôvodnením, že po vykonanom dokazovaní na hlavnom pojednávaní existujú dôkazy odôvodňujúce takú právnu kvalifikáciu skutku, ktorá zakladá vecnú príslušnosť špecializovaného trestného súdu. Špecializovaný trestný súd uznesením z 21. marca 2022 vyslovil svoju vecnú nepríslušnosť a vec predložil najvyššiemu súdu na rozhodnutie sporu o príslušnosť. Uznesením č. k. 4 Ndt 6/2022 zo 14. júna 2022 (ďalej len „namietané uznesenie“) najvyšší súd napokon rozhodol, že vecne príslušným súdom na vykonanie konania v trestnej veci sťažovateľov je špecializovaný trestný súd.

II.

Argumentácia sťažovateľov

3. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti argumentujú, že sa stotožňujú s prvým uznesením o príslušnosti, ktoré vydal najvyšší súd a v ktorom určil, že vecne príslušným na prejednanie trestnej veci je okresný súd, keďže nebolo zistené naplnenie všetkých znakov skutkovej podstaty trestného činu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 185a predchádzajúceho Trestného zákona ani zločinu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 aktuálneho Trestného zákona, a teda skutok vymedzený v obžalobe nezakladá vecnú príslušnosť špecializovaného trestného súdu. Podľa vyjadrenia sťažovateľov následne najvyšší súd v namietanom uznesení rozhodol o vecnej príslušnosti nepochopiteľne presne naopak ako v prípade svojho prvého uznesenia o príslušnosti, a to i napriek tomu, že skutkový podklad, ktorým je podľa mienky sťažovateľov zásadne iba skutková veta uvedená v obžalobe, sa nezmenil. Sťažovatelia uvedený postup najvyššieho súdu považujú za porušenie ustanovenia § 280 ods. 1 Trestného poriadku, ktorý umožňuje postúpiť vec inému súdu po už rozhodnutom spore o príslušnosť len vtedy, ak sa skutkový podklad pre posúdenie príslušnosti zmení. V tomto podľa ich názoru nesprávnom postupe najvyššieho súdu vidia sťažovatelia porušenie všetkých svojich označených práv zaručených ústavou, listinou a dohovorom.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

4. Ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého môže ústavný súd konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať jeho ústavnou sťažnosťou, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Zmysel a účel uvedeného princípu subsidiarity spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci

nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v trestnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým právnickým osobám alebo fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity ochrany ústavnosti ústavným súdom podľa zásad uvedených v ustanovení § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [(ďalej len „zákon o ústavnom súde“) obdobne pozri sp. zn. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 137/2019].

5. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že trestné konanie je od svojho začiatku až po jeho koniec proces, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní a súdov naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ak tieto pochybenia neboli odstránené v priebehu samotného trestného konania. Pokiaľ by ústavný súd na túto skutočnosť neprihliadal, poprel by účel a zmysel opravných prostriedkov v trestnom konaní, ktorým je okrem iného aj náprava pochybení vo veci konajúcich orgánov verejnej moci (orgánov činných v trestnom konaní a súdov).

6. Ústavný súd poukazuje v prvom rade na ustanovenia § 306 a nasledujúcich Trestného poriadku, podľa ktorých je opravným prostriedkom proti rozsudku súdu prvého stupňa odvolanie, pričom obžalovaný ako osoba oprávnená podať odvolanie proti výroku rozsudku, ktorý sa ho priamo dotýka, môže toto odvolanie podať pre nesprávnosť výroku, ako aj pre porušenie ustanovení o konaní, ktoré predchádzalo rozsudku, ak toto porušenie mohlo spôsobiť, že výrok je nesprávny alebo že chýba. V nadväznosti na to odkazuje ústavný súd v konkrétnosti na ustanovenia § 321 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorých odvolací súd zruší napadnutý rozsudok (okrem iných prípadov) pre podstatné chyby konania, ktoré napadnutým výrokom rozsudku predchádzali, najmä preto, že boli porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci alebo právo obhajoby. Ústavný súd ďalej poukazuje na ustanovenie § 368 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého možno podať dovolanie proti právoplatnému rozhodnutiu súdu, ktorým bol porušený zákon alebo boli porušené ustanovenia o konaní, ktoré mu predchádzalo, ak je toto porušenie dôvodom dovolania podľa ustanovení § 371 Trestného poriadku. V nadväznosti na to odkazuje ústavný súd na ustanovenie § 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku, v zmysle ktorého sa rozhodnutím podľa odseku 1 § 368 Trestného poriadku rozumie (okrem iných) aj rozhodnutie, ktorým bol zamietnutý riadny opravný prostriedok podaný proti rozhodnutiu podľa písmen a) [rozsudok a trestný rozkaz] až g), alebo rozhodnutie, ktorým odvolací súd na základe riadneho opravného prostriedku vo veci sám rozhodol. Napokon v tomto kontexte poukazuje ústavný súd na ustanovenie § 371 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, podľa ktorého možno dovolanie podať, ak vo veci rozhodol nepríslušný súd.

7. Z jednotlivých ustanovení Trestného poriadku citovaných v predchádzajúcom bode odôvodnenia tohto rozhodnutia vyplýva, že skutočnosti namietané sťažovateľmi, a síce tvrdenia o nedostatku vecnej príslušnosti momentálne konajúceho špecializovaného trestného súdu, potenciálne zakladajú (nie bez ďalšieho preukazujú) dôvod na podanie odvolania, prípadne dovolania v ďalšej etape trestného konania. Platná právna úprava trestného konania teda sťažovateľom umožňuje v nasledujúcich štádiách trestného konania v rámci uplatnenia práva na obhajobu domáhať sa právne účinným spôsobom ochrany svojich označených práv prostredníctvom riadneho a mimoriadneho opravného prostriedku – odvolania a dovolania, na základe podania ktorých je odvolací súd, prípadne dovolací súd oprávnený a povinný preskúmať opodstatnenosť tvrdení sťažovateľov o nedostatku vecnej príslušnosti v jeho trestnej veci konajúceho súdu.

8. Vzhľadom na uvedené skutočnosti dospel ústavný súd k záveru, že sťažovatelia majú v systéme trestného konania k dispozícii účinný prostriedok na dosiahnutie ochrany svojich práv v prípade uznania ich argumentácie všeobecným súdom oprávneným konať o ich prípadnom odvolaní či dovolaní. Za týchto okolností nie je daný dôvod, aby ústavný súd vstupoval v danej fáze do prebiehajúceho trestného konania vo veci sťažovateľov a neprípustne si tak predčasne uzurpoval právomoc všeobecných súdov. Ústavný súd pripomína, že nevyužitie označenej možnosti ochrany práv sťažovateľa nemožno nahradzovať ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže konať len vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemá inú možnosť účinnej ochrany svojich práv (čl. 127 ods. 1 ústavy).

9. Vychádzajúc zo všetkých uvedených čiastkových záverov vyhodnotil ústavný súd ústavné sťažnosti sťažovateľov ako neprípustné a ako také ich podľa ustanovenia § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde odmietol.

10. Ústavný súd vzhľadom na všetky svoje závery rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. januára 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu